

Ovaj projekat je finansiran od strane Evropske unije. Analiza je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj je isključivo odgovornost ActionSEE mreže i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije.

Otvorenost pravosudnih organa u regionu i Crnoj Gori

**Preporuke za unapređenje stanja bazirane
na Regionalnom indeksu otvorenosti institucija**

> autori/ke: Dragan Koprivica,
Milena Gvozdenović i Biljana Papović

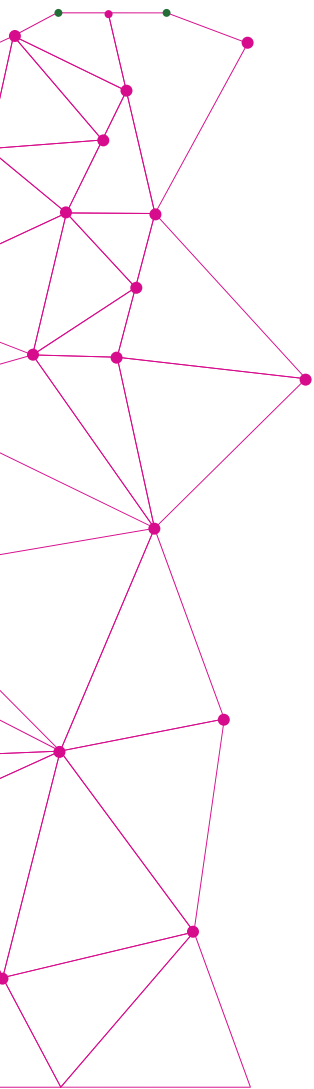
Otvorenost pravosudnih organa u regionu i Crnoj Gori

Preporuke za unapređenje stanja bazirane na Regionalnom indeksu otvorenosti institucija

autori/ke: Dragan Koprivica,
Milena Gvozdinović i Biljana Papović

Podgorica, septembar 2018.

Uvod

Centar za demokratsku tranziciju (CDT) je, u saradnji sa parterima iz regionalne mreže NVO "ActionSEE", pripremio predlog praktične politike, u kome analiziramo nivo transparentnosti, otvorenosti, odgovornosti pravosuđa u regionu Zapadnog Balkana.

Predlog je rezultat istraživanja, baziranog na naučnoj metodologiji koje su članice mreže ActionSEE razvijale u prethodnim godinama. U pripremi ovog dokumenta i mjerenju otvorenosti koje je osnova za njegovu pripremu, koristili smo inovirane i unapređene indikatore uspjeha.

Cilj naših aktivnosti je da kroz objektivno mjerenje otvorenosti pravosuđa u regionu utvrdimo stvarno stanje u ovoj oblasti i uputimo preporuke za njegovo unapređenje. Cilj je, takođe, i unapređenje poštovanja principa dobrog upravljanja, u kojima otvorenost zauzima značajno mjesto.

Prijedlog praktične politike, sa popratnim analizama, drugi je po redu ovakav dokument. Članice mreže i prošle su godine, nakon sprovedenog istraživanja, izradile preporuke za unapređenje otvorenosti pravosuđa. Na osnovu rezultata istraživanja koje je sprovedeno 2016. godine, urađene su analize koje pružaju pregled stanja u institucijama Crne Gore i regiona, uključujući uočene nedostatke i dobre prakse u ovoj oblasti. Na temelju tih analiza, prošle godine su urađene preporuke i „mape puta“ za unapređenje specifičnih područja koja su pokrivena istraživanjem.

Članice mreže ActionSEE su nakon toga, temeljeći svoj rad na saznanjima i rezultatima prošlogodišnjeg monitoringa, pristupile unapređenju i prilagođavanju metodologije istraživanja i njenih indikatora. Cilj korišćenja novih i poboljšanih indikatora je dodavanje nove vrijednosti istraživanju i efikasniji doprinos unapređenju otvorenosti institucija regiona.

Po ovogodišnjem mjerenju, sudovi u regionu ispunjavaju skoro 42%, a tužilaštva 31% indikatora otvorenosti. Izazovi tekućih reformi ovih tijela širom regiona, kao i niska ocjena transparentnosti, ne ukazuju na to da se preduzimaju konkretni napori sa ciljem promovisanja otvorenosti i transparentnosti. Otvorenost nije samo cilj izvršne i zakonodavne grane vlasti, već i potreba pravosuđa, da bi steklo uvid u načine pomoću kojih se može unaprijediti vladavina prava i demokratija.*

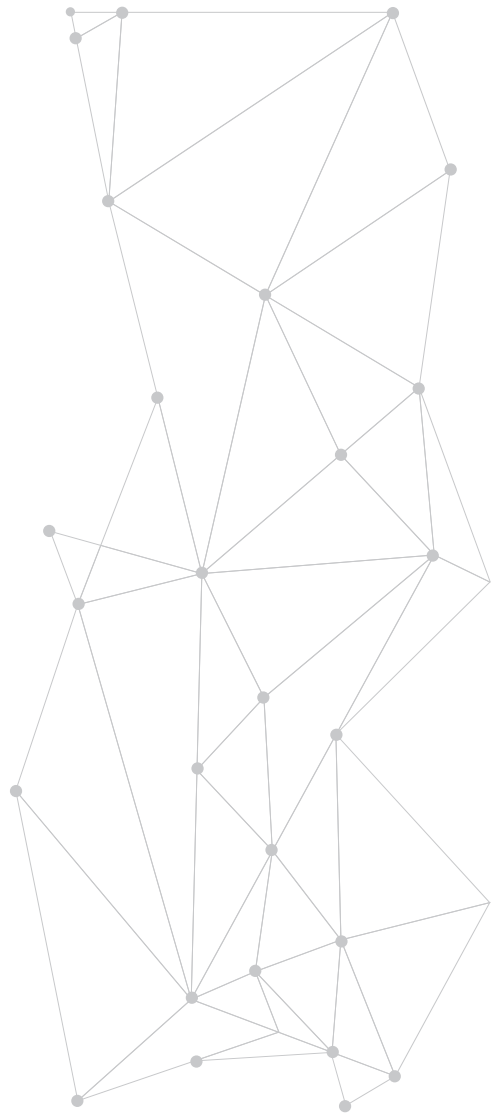
Potrebno je preduzeti konkretne i hitne korake kako bi se poboljšala otvorenost pravosuđa u regionu, i time doprinijelo izgradnji povjerenja javnosti u pravosudne organe.

Naš predlog praktične politike je upućen donosiocima odluka u sudovima i tužilaštvima zemalja regiona. On može biti od koristi i predstavnicima međunarodnih institucija, ali i kolegama iz NVO sektora koji se bave ovim pitanjima.

Ostajemo otvoreni za sve sugestije, dobronamjerne kritike i rasprave o našem predlogu.

CDT TIM

[*]
Open Government Partnership, <https://www.opengovpartnership.org/stories/towards-open-judiciary-achieving-open-justice-through-citizen-participation-and-transparency>.

Otvorenost sudova i tužilaštva u regionu

Otvorenost sudova i tužilaštava u regionu nije na zadovoljavajućem nivou. Sudovi u regionu u prosjeku ispunjavaju 42%, a tužilaštva 31% indikatora otvorenosti. Pri tom, primjetne su značajne razlike u nivou otvorenosti između pravosudnih organa u zemaljama Zapadnog Balkana.

Potrebno je istaći da je ovogodišnje istraživanje obuhvatalo i zagovaralo veći stepen otvorenosti institucija u odnosu na prošlu godinu, dodajući nove indikatore kojima se ta otvorenost mjeri. Vjerujemo da je takav, pooštreni pristup dijelom uticao na slabiji rezultat. S druge strane, rezultati i analizirani podaci pokazuju da pravosudne institucije nijesu generalno radile na ukupnom razvoju otvorenosti, pa novi indikatori nemaju prevagu u slabijem rezultatu.

Pravosudni organi u regionu su u procesu reformu, i suočavaju se sa nizom izmjena u predstojećem periodu. Kroz naše istraživanje identifikovali smo nekoliko kritičnih tačka u radu pravosudnih organa u regionu kojima sve zemlje treba da posvete posebnu pažnju u cilju dostizanja međunarodnih standarda otvorenosti.

Sudovi u regionu

Većina sudova u regionu posjeduje internet stranicu, ali imajući u vidu njihov sadržaj, građani i dalje nailaze na prepreke u pronalaženju određenih javnih podataka.

Sudovi u regionu u projesku zadovoljavaju 39% indikatora u oblasti transparentnosti rada. Značajan broj sudova iz

regiona iz regiona ne objavljuje osnovne informacije o svom radu, koje obuhvataju planove i programe rada, izvještaje o radu, strategije, podatke o zaradama sudija...

U tom pogledu, u većini zemalja je posebno zabrinjavajuće neobjavljivanje sudskih presuda i obrazloženja na presude.

Sudovi u regionu u prosjeku zadovoljavaju skoro 40% indikatora u okviru oblasti pristupačnosti. Jedan od posebnih problema tiče se pristupačnosti sudnica za osobe sa otežanim kretanjem, iako postoje zakoni koji obavezuju javne institucije da prilagode infrastrukturu svojih objekata kako bi se olakšao pristup korisnicima kolica.

Oko polovine sudova u regionu nema na svojim internet stranicama objavljene ažurirane vodiče za slobodan pristup informacijama (SPI), a skoro trećina ni kontakt osobe koja je zadužena za postupanje po zahtjevima za SPI.

Osim toga, na regionalnom nivou je zabilježen nedostatak mehanizama i informacija koji bi građane bliže informisali o njihovim pravima i dostupnim pravnim lijekovima ili o načinima za podnošenje predstavki ili primjedbi na rad suda. Dodatno, rijetki su sudovi u regionu koji na svojim internet stranicama imaju objavljen Etički kodeks.

Naše istraživanje je pokazalo da ni planovi integriteta ili neki drugi komplementarni dokument (koji bi podrazumijevao mjere za prevenciju i eliminaciju različitih oblika koruptivnog i neetičnog ponašanja unutar institucije) nijesu dostupni na internet stranicama velikog broja sudova u regionu. Takođe, sudovi u regionu bi trebalo da budu posvećeniji organizovanju ili učestvovanju obukama koji se tiču antikorupcijskih politika, imajući u vidu da je značajan broj sudova odgovorilo na nijesu učestvovali na takvim trenzima ili obukama.

Tužilaštva u regionu

Tužilaštva bi trebalo da imaju proaktivniji pristup u kada je riječ o dostupnosti informacija od javnog značaja.

Dvije trećine tužilaštava u regionu nema zvanične internet stranice, ili ih posjeduju ali nijesu ažurirane više od šest mjeseci.

Ako analiziramo sadržaj postojećih internet stranica, tužilaštava uglavnom ne objavljuju planove i programe rada, izvještaje o radu i aktuelne strategije. Iako u zemljama regiona postoji Etički kodeks tužilaca, nije dostupan na značajnom broju internet stranica tužilaštava.

Ostvarivanje prava na slobodan pristup informacijama je ograničeno u situaciji u kojoj četvrtina tužilaštava ne objavljuje kontakt podatke osobe odgovorne za slobodan pristup informacijama. Osim toga, zabilježena je i praksa neobjavlivanja vodiča i baze sa informacijama kojima je već odobren pristup.

Najčešći problemi prilikom medijskog izvještavanja o krivičnom postupku se tiču povreda privatnosti, nepoštovanje pretpostavke nevinosti, "curenja informacija" ... Iako to ostaje kao izazov u regionu, veliki broj tužilaštava još uvijek nije usvojilo nikakvu vrstu uputstava ili smjernica o saradnji sa medijima i načinu izvještavanja. To je više nego neophodno u predstojećem periodu, u cilju sprečavanja ugrožavanja toka postupka i istrage.

Na kraju, pravosudni sistem u cjelini nije uspio da izgradi onlajn sistem koji bi pratio tok i napredovanje optužnica. Čak i u onim zemljama regiona u kojima takav sistem postoji, nije dovoljno funkcionalan.

Sudovi i tužilaštva u Crnoj Gori

Strategijom reforme pravosuđa 2014-2018 je prepoznata potreba jačanja povjerenja građana u pravosuđe, kroz dostupnost informacijama u posjedu pravosudnih institucija, ali naše istraživanje je potvrdilo da i dalje postoji značajan prostor za unapređenje otvorenosti pravosudnih institucija.¹

Sudovi u Crnoj Gori u prosjeku zadovoljavaju 56.5%, a tužilaštva 65% indikatora otvorenosti.² To su najbolji rezultati u regionu, što svjedoči o niskom nivou otvorenosti sudova i tužilaštava u okruženju.

Iako se ovogodišnji rezultat otvorenosti pravosudnih institucija u Crnoj Gori treba posmatrati u kontekstu uvođenja novih i strožih indikatora, činjenica je i to da ove institucije nijesu dovoljno radile na razvoju politika otvorenosti u toku prošle godine. Osim toga, u odnosu na prošlu godinu, manji broj pravosudnih institucija nam je dostavilo odgovore na upitnike, koji su izvor za ocjenjivanje pojedinih indikatora. Nespremnost da se obezbijede odgovori na upite je sama po sebi indikator otvorenosti ovih institucija.

U nastavku predstavljamo ključne nalaze i preporuke za unapređenje stanja otvorenosti.

[1]

Strategija reforme pravosuđa
2014-2018, <http://sudovi.me/podaci/sscg/dokumenta/5548.pdf>

[2]

Uzorkom je obuhvaćeno 50%
sudova i tužilaštava.

Sudovi

Dostupnost informacija o radu sudova

Sudovi objavljuju većinu administrativnih informacija poput djelokruga, propisa, rasporeda suđenja, spiskova državnih službenika i namještenika sa njihovima zvanjima...

Međutim, internet stranice većine sudova se ne ažuriraju saopštenjima ili aktuelnostima.

Na internet stranicama sudova dostupne su i informacije o sudijama i njihovim biografijama, ali se ne objavljuju njihovi kontakt podaci. Takođe, nije praksa ni objavljivanje informacija o zaradama.

Sudovi su objavili planove i programe rada za 2017. godinu, što nije bila praksa ranijih godina. Naime, na većini internet stranica sudova nijesu dostupni planovi za 2016. i 2015. godinu.

Sudovi takođe imaju praksu objavljivanja izvještaja o radu, međutim sva tri izvještaja o radu iz prethodnih godina nijesu dostupna na internet stranicama četvrtine sudova. Oko petine sudova je objavilo periodične izvještaje o radu u toku 2017. godine, koji sadrže opšti pregled kvaliteta rada suda.

S druge strane, sudovi moraju unapređivati kvalitet godišnjih izvještaja o radu, kako bi oni bili razumljivi široj javnosti. Izvještaji sadrže sudske statističke podatke, pa ih je potrebno dopuniti drugim informacijama relevantnim za način rada i funkcionisanje suda. Izvještaji bi trebalo da sadrže informacije o problemima u radu i njihovim uzrocima, uz zaključke i preporuke za njihovo rješavanje.³

---

[3]

CDT, *Otvorenost pravosudnih organa u regionu i Crnoj Gori*, 2017, <https://www.cdtmn.org/dobroupravljanje/du-analize/otvorenost-pravosuda-u-regionu-i-cg/>.

[4]
Isto.

[5]

Rosa Raffaelli, *Dissenting opinions in the Supreme Courts of the Member States*, Policy Department C: Citizens' Rights and Constitutional Affairs, European Parliament, Brussels, 2012.

Javnost suđenja

Princip javnosti suđenja se načelno poštuje, ali u pojedinim sudovima i dalje postoje određena prostorna ograničenja što može dovesti do ograničavanja ovog prava.⁴ Osim toga, nijesu svi sudovi pristupačni za korisnike kolica.

Sudovi objavljuju presude sa obrazloženjima, ali objavljivanje zapisnika sa suđenja još uvijek nije praksa sudova. Takođe, sudovi ne objavljuju izdvojena mišljenja članova vijeća, što je važan standard transparentnosti sudova.⁵

Odnosi sa javnošću

Sudovi treba da unapređuju mehanizme za komunikaciju sa javnošću. Naš prošlogodišnji nalaz je ukazivao na neophodnost unaprijeđenja politike komunikacije sudova sa medijima i javnošću, kroz obuke portparola i izradu Komunikacione strategije. Iako u većini sudova postoji osoba ili služba zadužena za odnose sa javnošću, veliki broj sudova nema praksu objavljivanja saopštenja čime bi javnost upoznali sa novostima, niti se aktivno koriste druge metode komunikacije. Uz to, sudovi su nas obavijestili da nemaju smjernice za saradnju sa medijima u pogledu njihovog izvještavanja o radu suda. Međutim, shodno Planu rada Vrhovnog suda, u prvoj polovini ove godine planirana je izrada Komunikacionog protkola sudova u Crnoj Gori, koji bi mogao da riješi navedene izazove. Komunikacioni protokol bi trebalo da unaprijedi transparentnost sudova i ojača saradnju sa medijima.⁶ Iz Vrhovnog suda su ukazivali da je protokol u procesu izrade, međutim još uvijek nema informacija o tome kada će biti i zvanično dovršen i usvojen.

Sudovi treba da unapređuju i svoje kapacitete za primjenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Više od polovine sudova (55%) koje nam je dostavilo odgovore na upitnike, nas je obavijestilo da u prethodnom periodu nije učestvovalo u nekoj od obuka iz oblasti slobodnog pristupa informacijama.

Ovome treba dodati da 23% sudova nema objavljene ažurirane vodiče na svojim internet stranicama, a 92% ne objavljuje bazu sa informacijama kojima je po zahtjevu odobren pristup.

Etički kodeksi

Na internet stranicama 31% sudova nije objavljen Etički kodeks sudija, a 38% ne objavljuje Etički kodeks državnih službenika i namještenika, kojim se utvrđuju standardi i pravila ponašanja zaposlenih u sudu. Većina sudova objavljuje obrasce za pritužbe. Oni nijesu dostupni na internet stranicama 15% sudova.

S druge strane, u izvještajima o radu sudova ne postoje informacije o podnijetim pritužbama, kao ni povredama Etičkog kodeksa sudija ili disciplinskoj odgovornosti sudija. Ove informacije su dostupne u dokumentima Komisije za etički kodeks.

Na internet stranicama 23% sudova ne postoje mehanizmi (poput informatora, publikacije, telefonske linije...) koji su namijenjeni za informisanje ošteđenih ranjivih grupama o njihovim pravima i adekvatnim pravnim lijekovima.

Tužilaštva

Kao što je to naznačeno prošle godine, internet stranica tužilaštava, iako sadrži dosta podataka, tehnički je neadekvatna – ne postoji funkcionalna pretraga, nepregledna je za upotrebu i limitirana za dalja unapređenje sadržaja.⁷ Stoga ostaje nepromijenjena prošlogodišnja preporuka za izradu nove internet stranice koja bi bila prilagođena broju institucija i količini informacija.

Osim toga, objavljivanje aktuelnosti i saopštenja još uvijek nije praksa osnovnih državnih tužilaštava. Takve informacije su dostupne jedino na internet stranici Vrhovnog državnog tužilaštva.

Tužilaštva uglavnom poštuju princip proaktivnog pristupa informacijama. Objavljuju spiskove tužilaca i njihovih zarada kao i spiskove državnih službenika i namještenika sa njihovim zvanjima. Međutim, veliki broj tužilaštava ne objavljuje kontakt podatke tužilaca i zaposlenih. Takođe, nijesu dostupne ni biografije tužilaca.

[7]

CDT, *Otvorenost pravosudnih organa u regionu i Crnoj Gori*, 2017, <https://www.cdtmn.org/dobro-upravljanje/du-analize/otvorenost-pravosuda-u-regionu-i-cg/>.

Tužilaštva objavljuju samo aktuelne programe i planove rada, a veliki broj objavljuje samo posljednje izvještaje o radu. S druge strane, na internet stranici Vrhovnog državnog tužilaštva su dostupni izvještaji o radu za prethodne godine.

Izvještaji tužilaštava sadrže ukupan pregled rada, ali ne sadrže informacije o povredama Etičkog kodeksa ili disciplin-skim postupcima i mjerama.

Na internet stranicama tužilaštava su dostupni vodiči za slobodan pristup informacijama i kontakt osobe zadužene za postupanje po zahtjevima. Tužilaštva uglavnom objavljuju rješenja, ali ne i same informacije kojima je po zahtjevu odobren pristup.

Sudski i tužilački savjet

Kada je riječ o transparentnosti Sudskog i Tužilačkog savjeta, ključne preporuke za unapređenje stanja sa prethodnog mjerenja ostaju nepromijenjene.

Sudski i tužilački savjet bi trebalo strateški da planiraju godišnje aktivnosti u okviru posebnog plana i programa rada.⁸

Savjeti objavljuju godišnje izvještaje o radu⁹, a na internet stranici Sudskog savjeta dostupan je i polugodišnji koji sadrži pregled rada sudova u prvoj polovini 2017. godine.

Potrebno je da savjeti unaprijede finansijsku transparentnost.

Na internet stranici Sudskog savjeta nijesu dostupne informacije o javnim nabavkama – planovi, pozivi, odluke i ugovori o postupcima javnih nabavki. Kada je riječ o budžetu, oni se objavljuju samo kao sastavni dio godišnjeg izvještaja o radu.

Tužilački savjet objavljuje planove javnih nabavki i ugovore, ali ne i pozive i odluke o postupcima. Budžeti i završni računi nijesu dostupni na internet stranici savjeta.

Sudski savjet objavljuje ažurirani Vodič za slobodan pristup informacijama, kontakt osobe zadužene za postupanje po zahtjevu, ali ne i bazu sa informacijama kojima je pristup odobren. Ove informacije su dostupne na internet stranici Tužilačkog savjeta.

[8]
Isto.

[9]
Na internet stranici Tužilačkog savjeta dostupni su godišnji izvještaji o radu za 2013, 2014, 2015 i 2017. godinu.

Metodologija istraživanja

Otvorenost je ključni uslov demokratije jer omogućava građanima da dobiju informacije i znanje potrebno za ravno pravno učestvovanje u političkom životu, efektivno donošenje odluka i držanje institucija odgovornim za politike koje sprovode.

Institucije diljem svijeta preduzimaju konkretne akcije u cilju povećanja svoje transparentnosti i odgovornosti prema građanima. A da bismo ustanovili u kojoj mjeri građani Zapadnog Balkana dobijaju pravovremene i razumljive informacije od svojih institucija, razvijen je Regionalni indeks otvorenosti lokalnih samouprava.

Regionalni indeks otvorenosti mjeri stepen do kojeg su institucije zemalja Zapadnog Balkana otvorene prema građanima i društvu, na osnovu četiri principa: (1) transparentnost (2) pristupačnost (3) integritet i (4) učinkovitost.

Princip transparentnosti podrazumijeva da su organizacione informacije, budžet i postupak javnih nabavki javno dostupni i objavljeni. Pristupačnost se odnosi na obezbjeđivanje i poštovanje procedura za slobodan pristup informacijama, te poboljšanje dostupnosti informacija kroz mehanizam javnih rasprava i jačanja interakcije sa građanima. Integritet obuhvata mehanizme za prevenciju korupcije, sprovođenje etičkih kodeksa i regulaciju lobiranja. Posljednji princip, učinkovitost, se tiče monitoringa i evaluacije politika koje sprovode institucije.

Vodeći se međunarodnim standardima i preporukama i primjerima dobre prakse, ovi principi su dalje razrađeni kroz posebne kvantitativne i kvalitativne indikatore koji se ocjenjuju na osnovu dostupnosti informacija na zvaničnim internet stranicama institucija, kvaliteta pravnog okvira za pojedinač-

na pitanja, drugih izvora javnog informisanja i upitnika koji su prosljeđeni institucijama.

U skladu sa planom razvoja Indeksa nakon izvršenih mjerenja i analiza i datih preporuka institucijama svake godine uvodimo nove indikatore tj. standarde transparentnosti. Na taj način efikasno mjerimo kako institucije ispunjavaju naše preporuke i koliko se bave politikom otvorenosti. Tako je ovogodišnji indeks bogatiji i sadržajni za nekoliko novih indikatora.

Mjerenje je sprovedeno u periodu od decembra 2017. do kraja marta 2018. godine.

Standardna greška cjelokupnog indeksa otvorenosti iznosi +/- 3%.

Na osnovu rezultata istraživanja, razvijen je predstavljeni set preporuka i smjernica koje su usmjerene institucijama.

Istraživački centar CDT-a

Istraživački centar CDT-a (IC) je osnovan 2011. Godine uz podršku Think Thank Fonda. Cilj IC-a je unapređenje javnih politika, donošenje kvalitetnijih odluka državnih organa, osnaživanje javnog dijaloga i jačanje institucija.

IC se u svom radu koristi savremene istraživačke metode i vodi se standardima transparentnosti, objektivnosti i preciznosti. Oslanjajući se na komparativne primjere dobre prakse i praktične rezultate, definiše mjere i preporuke za poboljšanje stanja koje se dostavljaju donosiocima odluka i široj javnosti.

IC je posvećen kontinuiranom usavršavanju sopstvenih kapaciteta i kao mehanizama kontrole kvaliteta naših istraživačkih proizvoda, a u svoj rad, pored CDT tima, uključuje brojne domaće i međunarodne stručnjake kao spoljne saradnike.

Vašoj pažnji preporučujemo sljedeće prijedloge praktične politike:

O potrebi promjene izbornog zakonodavstva i dostizanja demokratskih standarda fer izbora možete čitati u dokumentima:

Državna izborna komisija u Crnoj Gori - neuspjeli eksperiment. Neophodni koraci za stvaranje kredibilne institucije <https://www.cdtmn.org/2018/06/21/drzavna-izborna-komisija-neuspjeli-eksperiment/>

Depolitizovana i efikasna izborna administracija - preduslov pobjerenja u izbore <https://www.cdtmn.org/wp-content/uploads/2017/02/DIK-Policy-01022017.pdf>

Preporuke za unapređenje rada Agencije za sprječavanje korupcije - Kroz osvrt na zaključke objavljene u izvještaju o kontroli parlamentarnih izbora <https://www.cdtmn.org/izbori/izbori-analize/preporuke-za-unapredenje-rada-agencije/>

O tome kako napredak Crne Gore u ispunjavanju političkih kriterijuma u pregovorima sa EU vide eksperti u civilnom društvu čitajte u:

Procjena napretka Crne Gore u ispunjavanju političkih kriterijuma u pregovorima sa EU. Prvi dio: Procjena napretka u oblastima pravosuđe, borba protiv korupcije i mediji <https://www.cdtmn.org/dobroupravljanje/du-analize/procjena-napretka-cg-u-pregovorima-sa-eu-2017-predlog-prakticne-politike/>

Procjena napretka Crne Gore u ispunjavanju političkih kriterijuma u pregovorima sa EU. Drugi dio: Procjena napretka u oblastima reforma javne uprave, borba protiv organizovanog kriminala i ljudska prava <https://www.cdtmn.org/dobroupravljanje/du-analize/procjena-na-pretka-cg-u-pregovorima-sa-eu-2017-predlog-prakticne-politike-ii-dio/>

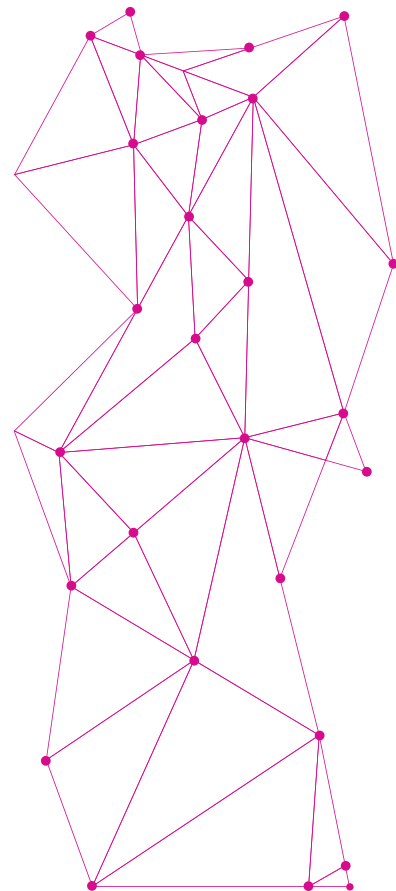
O tome kako država i lokalne samouprave planiraju razvoj, mjere uspjeh svog rada i šta treba da urade da bi se unaprijedile prakse u ovoj oblasti čitajte u:

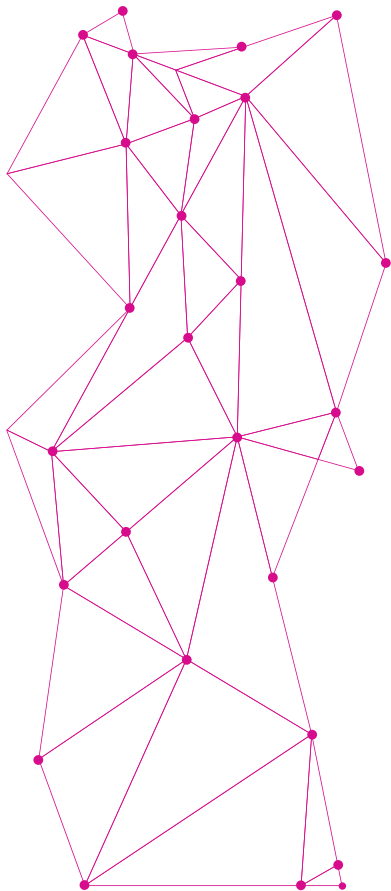
Planiranje, mjerenje i izvještavanje kao poluge uspjehnosti Vladinih politika <https://www.cdtmn.org/dobroupravljanje/du-analize/predlog-prakticne-politike/>

Planiranje, mjerenje i izvještavanje kao poluge uspjehnosti lokalnih politika - Na primjeru opština Nikšić i Kotor <https://www.cdtmn.org/dobroupravljanje/du-analize/upravljanje-za-rezultate-na-lokalnom-nivou-2017-predlog-prakticne-politike/>

Kako država prepoznaje nasilni ekstremizam i kako se protiv njega bori saznajte u dokumentu:

Kako poboljšati sprovođenje Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma? <https://www.cdtmn.org/eu/eu-analize/kako-poboljsati-sprovođenje-strategije-suzbijanja-nasilnog-ekstremizma-2017-predlog-prakticne-politike/>

Otvorenst pravosudnih organa u regionu i Crnoj Gori

Preporuke za unapređenje stanja bazirane na Regionalnom indeksu otvorenosti institucija

autori/ke: Dragan Koprivica,
Milena Gvozdrenović i Biljana Papović

CENTAR ZA DEMOKRATSKU TRANZICIJU

Moskovska 153,
81 000 Podgorica,
Crna Gora

+382 20 331 227
cdtmn@t-com.me
www.cdtmn.org